
Ann Lislegaard
(Tekst: Robin Clark)

Skyggezoner: Nyere værker af Ann Lislegaard

Science fiction-film og –romaner fra 1960erne og '70erne har udgjort et righoldigt råmateriale til Ann Lislegaards nyere værker. På nuværende tidspunkt er Lislegaards *Science Fiction 3112* (after '2001: A Space Odyssey' by Stanley Kubrick) (2007) installeret uden for et nedlagt industrielt vaskeri i København. Installationens territorium markeres af en passage, der udgøres af to nabobygninger. Brændpunktet, hvor lyden er allermost i fokus, er midt mellem to højttalere, som er indsat bag udluftningskanaler i en af væggene. En metallisk staccato-kvidren strømmer fra kanalerne og giver mindelser om et slidt kassettebånd, suppleret af andre, mere utydelige efterklange. Lyde fra området blander sig med optagelsen. Bygningernes mure er dækket af kunstfærdige 'tags' og har endnu små metaltaktiler med teksten "KOLDT VAND" og "SYRE". Denne post-industrielle zone minder om Zonen, som nogle rejser til for at finde det mystiske værelse, de håber, vil opfylde deres ønsker i Andrej Tarkovskijs film *Vandringsmanden* (1979). Men selv om *Science Fiction 3112*s placering giver mindelser om den russiske film, er værkets lydkomponenter indeksikalt forbundet med Kubricks film: Da Lislegaard skabte *Science Fiction 3112*, komprimerede og foldede hun hele Kubricks lydspor. Den komprimerede lyd er både velkendt og fremmed, hvilket bidrager til en generelt *unheimlich* (eller uhyggelig) virkning, der forøges af, at lydkilden er skjult, samt at installationen ikke identificeres som et kunstværk på stedet. Som det er tilfældet med science fiction-litteratur og –film, benyttes teknologien i disse af Lislegaards værker til at fremkalde og udforske tilstande af psykologisk flertydighed.

To af Lislegaards nyere videoinstallationer tager udgangspunkt i science fiction-romaner. Samuel Delanys roman *Dhalgren* (1975) krediteres i titlen på Lislegaards installation *Bellona* (after Samuel R. Delany) (2005), og *The Crystal World* (1966) af J.G. Ballard er inspirationen bag dobbeltprojektionerne *Crystal World* (after J.G. Ballard) (2006). Selv om der fra begyndelsen gøres opmærksom på de litterære kilder til Lislegaards videoinstallationer, er videoernes karakter markant anderledes end de romaner, der inspirerede dem. Modsat Lislegaards komprimering og transponering af Kubricks storslåede lydspor til en skjult og henfalden placering i *Science Fiction 3112*, genfortolker hun de overfyldte og nedstyrtende omgivelser i *Dhalgren* og *The Crystal World* som jomfruelige, ubeboede steder. *Bellona*, byen hvor romanen *Dhalgren* finder sted, er fyldt med bander og tyve, og i udkanten af Port Matare, hvor *The Crystal World* foregår, opererer resignerede skarer af spedalske. Lislegaards *Bellona* er kantet og højspændt, en række rektangulære døre og kugleformede lamper, som man oplever i begravelsestempo og afgrundsdybe perspektiver. "Nogle gange virker det," bemærker *Bellonas* fortæller, "som om alle disse vægge, der drejer på akser, kontrolleres af underjordiske maskiner, således at de, efter man har passeret dem, pludselig kan dreje og vende i en anden retning, skilles ad ved ét hjørne og mødes i et nyt, som en stor labyrint – uendeligt justerbar og derfor ikke til at lære." I *Bellona* defineres arkitekturen af skiftende nuancer af lys: sceneagtige rum gløder med rødgyldne, koboltblå, azurblå og limegrønne farver og skifter så pludselig til sort, hvid og grå. Der er tydelige spejlinger

i overfladerne, som var de lakerede. Rummet spejles og spejles igen og bukker sammen om sig selv.

Lislegaards *Crystal World* gennemsyres af en stemning af svimmelhed. Installationen, som fremstår i sort/hvid, viser billeder af en tæt skov set gennem et glashus' gitternet. Dette perspektiv synes at skabe orden i vegetationens sammenfiltrede kaos. Men snart begynder ydre og indre at smelte sammen. Krystallinske former vokser frem i skoven og gennembryder husets glasmembran, og en flod af kviksølv oversvømmer rummene. Til *Crystal World* udvalgte og broderede Ann Lislegaard på sætninger fra Ballards roman og indsatte dem i sin skiftende toskærmsprojektion. Det litterære greb enjambement, hvor et ord eller et vers trænger ind på et andets fysiske plads, både anskueliggør fortællingen og tilføjer et ekstra kompleksitetslag til *Crystal Worlds* visuelle flow. Nogle gange er ordene hvide på sort baggrund, andre gange omvendt. Skriften antager en særegen materialitet. Linier skifter før de burde, som om de er for skrøbelige til at bære deres egen vægt.

Et andet skift i oversættelsen af fortællingerne fra bog til skærm drejer sig om subjektivitet. Selv om nogle aspekter ved de originale personer har overlevet i Lislegaards værker, er fortællernes identiteter adskilt fra deres udgangspunkt, og køn er foranderligt. Delanys *Dhalgren* er fortalt fra en ung indiansk mands synspunkt, men i *Bellona* bliver hans ord oplæst af en kvindestemme. Hovedpersonen i Ballards *The Crystal World* er en midaldrende britisk mand, men hans ord udtrykkes tavst som tekst på skærmen uden angivelse af køn. Faktisk formidles værkernes psykologiske stemning gennem oplevelse af arkitekturen, helt uden menneskers tilstedeværelse. I et interview for nylig spurgte Lislegaard, om "alle følelser kan gengives rumligt." Gennem konstruktioner af sælsomme og fængslende arkitektoniske omgivelser fremkalder Lislegaards installationer ængstelighed, drømmeri, nysgerrighed, forundring, forvirring og måske en vilighed til at blive opslugt af noget ukendt. Værket inddrager ikke alle følelser men fokuserer i stedet på dem, der findes på grænsen af rationel tankegang eller i dens skyggezoner.

Oversat fra engelsk af Steffen Maarup
